

**Zäit fir
Verännerung.**

8

déi Lénk 

**Mir müssen entscheiden, wéi mer
wëlle weider fueren. Vill Männer a
Fraen an eisem Land zécken net, sech
fir d'Allgemengwuel anzesetzen.**

**Lëtzebuerg ass zur Heemecht vu
villen Nationalitéite ginn. Mir hunn de
grousse Virdeel, am Häerz vun Europa
ze leien. Eis aktiv Populatioun huet
vill Kompetenzen an Talenter,
an eis Jonk striewen no
Engagement an Erneuerung.**

Mee an engems huelen
och d'Onzefriddenheet an
d'Ongerechtegkeeten zou.

D'Liewensëmstänn verschlechteren sech
fir ëmmer méi Leit. Déi iwwerlaascht
Stroossen an Zich zéien d'Schaffdeeg
vun Dausende vu Beschäftegten
iwwerméisseg an d'Längt. D'Explosioun
vun de Wunningspräisser rappt ville
Stéit e Lach an de Portmonni. All fënneft
Kand wiisst am Aarmutsrisiko op.

A wat mécht eist Land géint déi
ekologesch Kris, déi sech stänneg
verschäerft? De Klimawissel ass eng
direkt Gefor fir d'Existenzgrundlag
vun der Mënschheet. Lëtzebuerg
ass nach ganz wäit ewech vu sengen
Objektiver vum Paräisser Klima-Accord
vun 2015. Den Tanktourismus steet a
krassem Widdersproch zu all Politik
vun nohalteger Entwécklung. Eist Land
investéiert nach ëmmer net genuch
an den Ausbau vun den erneierbaren
Energien. Eis Stied erstécken an
Autosverkéier an Ofgasen.

Obschonn d'Welt an Europa onbedéngt
méi Zesummenaarbecht a Solidaritéit
brauchen, hunn d'Lëtzebuurger
Regierungen noeneen enger
Minoritéit vu Profiteuren a Spekulanten
erlaabt, eist Land fir Steierdumping
ze mëssbrauchen. Dës ongerecht
Politik féiert an d'Sakgaass, wéi de
weltwäiten Eclat vun der Luxleaks-
Affär et weist. Wat fir ee Land wëlle
mir sinn? Lëtzebuerg zitt ëmmer méi
Millionären an Ultraräicher un, mee
dobäi geet eis Liewensqualitéit erof
an d'Ongläichheeten huelen zou.
D'Akomesse vum Kapital a vun den
Immobiliespekulante wiisst duerch
de Plafong – dogéint stagnéiert
d'Akomesse vun de Leit déi vun hirer
Aarbecht liewen, egal ob se fir Loun- a
Gehalt schaffen oder als eegestänneg
Handwierker, Baueren a
kleng Geschäftsleit.

D'Politik steet haut am Déngscht
vun de Privilegierten an de grousse
Verméigen. Déi etabléiert Partei
sinn an der neoliberaler Ideologie
gefaangen. Dofir si se net amstand,
glafwierdeg Äntwerten ze ginn op déi
sozial an ekologesch Problemer, déi
de Lëtzebuurger Wirtschaftsmodell
ervirbréngt. **déi Léink entwéckelen
zënter hirer Grënnung Virschléi, déi
de Mënschen de Virrang ginn an net
de Profitter.** Den Neoliberalismus
ass eng Sakgaass. Elo geet et drëm,
d'Ausemnersetzung vun den Iddien ze
féieren an ze gewinnen.

déi Lénk hunn e **Programm** ausgeschafft, deen de **Wee fir**

Verännerung opmécht. Et ass e permanente Programm, deen och iwwert d'Walen eraus wäert gëllen. E gouf a méintelaanger kollektiver Aarbecht entwéckelt an en integréiert och Idden a Virschléi vu Gewerkschaften an ONGen. E kann an Zukunft nach verfeinert an ugepasst ginn. **Eise Programm soll och ee Geschir sinn, fir d'Mënschen an eisem Land z'iwwerzeegen an hinnen erëm Loscht ze maachen aktiv ze ginn, fir d'Verännerung méiglech ze maachen.** Op den nächste Säite wëlle mer d'Kohärenz vun dësem Programm duerleeën, an déi **wichtigst Moossnamen** doraus zesummefaassen.

Sozial

Gerechtegkeet

geet vir !

Eist Land gëtt ëmmer méi ongläich. Spekulanten a Profiteure säckelen de Gros vum geschafene Räichtum an. Den Ënnerscheid tëschent den décksten an de klengste Paie gëtt ëmmer méi grouss. Mam Soziale Mindestloun fir eng Vollzäit-Aarbecht kann een net méi éierbar liewen.

12% vun de Leit déi schaffe leien op der Aarmutsgrenz oder drënner. Mir brauche méi sozial Gläichheet a Gerechtegkeet! Am Programm vun déi Lénk sti vill Moosnamen, fir den Trend ëmzekéieren. Si begrënne sech an der Iwwerzeegung, datt den allgemengen Intressi allemol viru privaten Intresse muss goen.

De Kampf fir sozial Gerechtegkeet féiert an éischer Linn iwwer Moosnamen um Plang vun der Aarbecht, vum Wunnen a vun der Steiergerechtegkeet:

D'**Aarbechtslosegkeet** mécht ville Famille Misär. Si demoraliséiert d'Leit a verbreet Angscht virun der Zukunft. déi Lénk wëllen all Mënsch eng Aarbechtsplaz garantéieren. Dofir wëlle mer de Prinzip vun Staat als Employeur a leschter Instanz aféieren, fir jidderengem am Land, dee schaffe wëll, d'Recht op eng gutt Ausbildung an op eng fest a sënnvoll Aarbecht ze garantéieren.

Zurzäit läit de **Soziale Mindestloun** ënnert der Aarmutsgrenz. Dat däerf net sinn. D'Aarbecht ass d'Quell vun de Räichtemer; wie schafft huet dofir säi gerechten Undeel zegutt. déi Lénk wëllen de Soziale Mindestloun iwwert d'Aarmutsgrenz hiewen. Dofir wëlle mer e progressiv bis op 60% vum mediane Loun bréngen, wéi och den Europäesche Gewerkschaftsbond et fuerdert. De Soziale Mindestloun soll direkt op 2.250 Euro brutto erhéicht ginn, fir no 2 Joer op 60% vum mediane Loun ze kommen – dat mécht no den Zuele vun haut 2.380 Euro brutto.

Wisou maache sou vill Leit sech drop op der Aarbecht a vill anerer maache sech drop op der Sich no Aarbecht? Den technesche Fortschrëtt an d'Produktivitéit vun der geleschter Aarbecht maachen et méiglech, datt jidderee schaffe kann, andeems jidderee manner schafft. Grad hei zu Lëtzebuerg ass d'**Verkierzung vun der Aarbechtszäit** een historiescht Uleies. Am Duerchschnëtt gëtt bei eis 41 Stonnen an der Woch geschafft, an d'Aarbechtszäit gouf zënter 1975, wéi d'40-Stonnewoch agefouert gouf, net méi verkierzt. Fir d'Verkierzung vun der Aarbechtszäit erëm a Gang ze setzen, wëllen déi Lénk direkt eng 6. Congés-Woch aféieren. Bis 2030 wëlle mer d'Aarbechtszäit an Etappen op 32 Stonnen an der Woch erof setzen.

Well d'**Immobiliepräisser** stänneg an d'Lut ginn, hunn ëmmer méi Stéit Problemer, bis zum Enn vum Mount mat hirem Geld auszekommen. Vill Jonker kréien doduerch den Zougank zu enger eegestänneger Wunneng verspaart. Vir de Bedarf u Wunnengen ze decken, wäerten déi Lénk e grouse Programm vu bezuelbarem ëffentlechem Wunnensbau opleeën. Dëse Programm gëtt duerch d'Reserve vum Pensiounsfong finanziert an duerch een neien ëffentleche Wunnens-Service geleet. Mir wëlle Wunnengen, déi ouni gudde Grond eidel stinn, staark besteieren. D'Rechter vun de Locataire mussen gestärkt ginn. Sou mussen d'Käschte fir eng Immobilienagence vum Propriétaire eleng gedroe ginn.

D'Liewe vun de Jonke gläicht engem Hürdelaf: Problemer fir hir Studien ze bezuelen, fir eng Aarbecht ze fannen, fir eng Wunneng ze kréien. Autonomie ass ee Recht, dat de Staat muss erméiglechen. déi Lénk wëllen eng **Autonomie-Zoulag** vu 400 Euro am Mount aféiere fir Jonker vun 18 Joer un, déi nach an der Ausbildung sinn oder studéieren. Dës Allocatioun soll déi aktuell Studië-Boursen ersetzen.

Wéinst der CSV-LSAP-Regierung hirer **Rentereform** vun 2012 riskéieren ëmmer méi Leit, an Zukunft mat enger amputéierter Rent liewen ze mussen. Dobäi ass genuch Geld do fir d'Renten ze finanzéieren. Bei der Sécurité sociale wëlle mer d'Rentekierzunge vun 2012 réckgäנגeg maachen. D'Upassung un d'Lounentwécklung an d'Joresenn-Zoulag sollen erëm automatesch sinn. De Majoratiouns-Taux vun 1,85% gött erëm agefouert.

Déi geschafe Räichtemer gi vun enger Minoritéit vu Privilegéierten agesäckelt, amplaz datt se duerch d'**Besteierung** der Allgemengheet zegutt kommen. De Steiersystem muss op klore Grondlage reforméiert ginn, nom Prinzip vun der Progressivitéit: Wat ee méi Geld verdéngt, wat ee méi zum Allgemengwuel bäidréit.

déi Lénk wëllen déi grouss Betriber méi staark besteieren, duerch eng Erhéijung vum Steiersaz a vun der Steierbasis. Den Ament ginn dës Betriber nëmme ganz schwach besteiert. De Staat verléiert doduerch wichteg Recetten an en dreift den internationale Steierdumping un.

Zurzäit gött de Loun vun der Aarbecht bis zu 5mol méi staark besteiert wéi d'Akomes vum Kapital (Dividenden aus Aktien oder Obligatiounen, Immobilierenten). Dës ongläich Behandlung ass inakzeptabel. Mir wäerten d'Akomes vum Kapital a vun Immobilierenten a gläichem Mooss besteiere wéi d'Aarbecht.

**Natur, Umwelt-
a Klimaschutz:**

Keng Zäit méi

verléieren!

D'ekologesch Drénglechkeet ass eng fundamental Fro. De Klimawissel geet ëmmer méi séier virun an déi wichtegst Ekonomien op der Welt sinn net amstand, hiren Ausstouss vun Zäregasen zolidd erfzesetzen. Sou steet schonn haut d'Existenz vun den äermste Populatiounen op eisem Planéit um Spill. **Wann d'Emissiounen esou weider gi wéi bis elo, wäert eist Liewen sech och zu Lëtzebuerg drastesch verschlechteren:** d'Klima geréit ausser Rand a Band, d'Ozeaner klammen, d'Akerland verschwënnt, d'natierlech Villfalt brécht zesummen, d'Waasser, d'Loft an de Buedem gi verpescht. déi Lénk stellen d'ekologesch Drénglechkeet an den Zentrum vun hirem Asaz.

Den Asaz fir d'ekologesch Transitioun féiert iwwer Moosname fir déi erneierbar Energien auszubauen, d'Wunnengen energetesch ze renovéieren an den öffentlichechen Transport konsequent auszubauen:

Amplaz eng Strategie fir ekologesch Plangen ze verfollegen, fir eis Engagementer aus dem Paräisser Klima-Accord vun 2015 anzehalen, setzt Lëtzebuerg nach ëmmer op déi kuerzfristeg Profitte. Eist Land huet dee gréissten Energie-Verbrauch pro Kapp an Europa, a 94% dovu kommen aus net erneierbare Quellen! Lëtzebuerg muss endlech seng **Objektiver fir manner Zäregasen** anhalen, andeem Moosnamen ergraff ginn – an zwar hei an elo. Dofir si mir och géint den Akaf vu Quoten an anere Länner a géint déi sougenannt flexibel Kyoto-Mechanismen.

déi Lénk wäerten déi öffentlech Investitiounen an d'ökologesch Transitioun erhéijen, virun allem an de Beräicher **erneierbar Energien** an Energieeffizienz. D'ökologesch Transitioun ass ze wichteg, fir se de Mechanisme vum Maart z'iwwerloossen. D'Energie muss am Déngscht vum allgemengen Intressi stoen. Am Kampf géint de Klimawissel musse mer d'Energien opginn, déi Zäregasen ervirbréngen. Mir wëlle bis 2050 e Mix vun 100% erneiebarer Elektrizitéit stoen hunn. Dëst éiergäizegt Zil verlaangt konsequent ëmmer méi erneierbar Stroumquellen ze schafe fir ëmmer manner nuklear a fossil Quellen ze brauchen, awer och méi moderéiert an effizient am Verbrauch ze ginn.

D'**Gebaier** si mat déi gréisst Produzente vun Zäregasen. Et gëtt nach vill ze vill schlecht isoléiert Wunnengen, wat d'Bewunner eng deier gëtt – egal ob Propriétaires oder Locataires. déi Lénk wäerten e Plang opstelle fir déi thermesch Isolatioun vu Wunngebaier ze verbessern, mat Prioritéit fir déi Stéit déi am schlechtesten dru sinn. Et gi Finanzéierungs- a Subventionéierungsmodeller agesat, fir datt d'Stéit och ouni eege Mëttele vun enger thermescher Renovatioun kënne profitéieren.

Den **Transport** ass och e grouse Verursaacher vun Zäregasen. An et geschitt net genuch fir deem entgéint ze wierken. déi Lénk wëllen e Netz vu séieren Zich an Tramsbunne schafen, fir d'Haaptstad mat de regionale Knuetpunkten ze verbannen. Dës regional Knuetpunkte ginn och ënnertenee verbannen, fir datt net all Fortbeweegung iwwert d'Haaptstad muss goen. Mir wëllen gratis öffentlechen Transport fir all Mënsch. Bei engem verstännege Käschtepunkt vun 30 Milliounen Euro wäert dat eng Motivatioun sinn, méi vum öffentlechen Transport Gebrauch ze maachen.

Den **Tanktourismus** verursaacht zolidd Schied. Vill Camione maache grouss Ëmwéeër, fir den Tank zu Lëtzebuerg ze fëllen, wat zu iwwerméissegen Ofgase féiert an d'ëffentlech Gesondheet schiedegt. déi Lénk wëllen den Tanktourismus opginn – an Etappen, fir déi lokal Verbraucher drop virzubereeden.

Den Agro-Business mat senge chemesche Pestiziden a sengem Gigantismus ass schlecht fir d'Ëmwelt a fir d'Gesondheet vun de Verbraucher a vun de Baueren. déi Lénk wëlle Lëtzebuerg méi autark bei der Produktioun vu Liewensmëttel maachen – duerch en Iwwergank op eng lokal an ekologesch Produktioun a moderater Gréisst. D'Subventiounen fir d'Landwirtschaft mussen ekologesch a sozial Kritären abezéien, amplaz nëmmen déi grouss Betriber ze bevirdeelegen.

**D' Biergerinnen
a Bierger
un d' Muecht!**

Iwwerall an Europa sinn déi extrem
Riets an der Offensiv. **Och zu
Lëtzebuerg gëtt sech erëm getraut,
Mënschen auserneen ze dividéieren a
rassistesch ofzewäerten.**

D'Europäesch Unioun riskéiert
auserneenzefalen, well se d'Problemer
vun de Leit ignoréiert an hinnen eng
stur Spuerpolitik opzwéngt. Géint
d'Gefor vum Autoritarismus (Trump,
Putin, Erdogan, Salvini...) brauche mer
eng demokratesch a sozial Offensiv! Et
ass héich Zäit, d'Souveränitéit vun de
Leit erëm duerchzesetzen an eng sozial
an ekonomesch Politik ze maachen, déi
d'Bedierfnesser vun de Mënsche virun
d'Course nom Profit stellt. **Well eng
solidaresch Gesellschaft sech scho
vun der Kandheet un opbaut, leeën
déi Lénk grouse Wäert op d'Reform
vun der Schoul.**

**Déi demokratesch a sozial
Erneuerung féiert iwwer
d'Ausschaffe vun enger
Verfassung, déi erweidert Rechter,
eng Schoul fir all Kand an eng
ëmorientéiert Europapolitik
garantéiert:**

Déi nei **Verfassung**, déi diskutéiert
gëtt, muss d'Rechter vun de
Biergerinnen a Bierger garantéieren
an erweideren. Si däerf sech net op
en einfacht Geflécks reduzéieren.
Besonnesch bei de soziale Rechter
wëllen déi Lénk méi wäit goen,
fir d'Bedierfnesser vun de Leit ze
erfëllen: d'Recht op Wunnen, op
sozial Sécherheet, op anstänneg
Aarbechtskonditiounen, op en
Aarbechtssloun, op Bildung, op
Gesondheet a Fleeg.

En demokratesche Grondprinzip
verlaangt, datt d'Gesetzer vun deene
gemaach an ugeholl ginn, déi se
respektéiere mussen. D'Mënschen
hunn all gläich Rechter. déi Lénk
huelen d'Resultat vum Referendum
vun 2015 un, wëllen awer weider
fir Bewegung an der Fro vum
Walrecht fir Ausländer anrieden.

Mir gi vum Prinzip aus, datt all
Persoun déi zu Lëtzebuerg leeft, soll
ënner gewësse Konditiounen als
Bierger ugesi ginn an
d'Walrecht kréien.

déi Lénk wëllen d'Léiere vu **Friemsproochen** zu engem Virdeel maachen

– amplaz datt et wéi bis elo éischer eng sozial **Barrière** an e **Facteur** vu

sozialer Trennung ass. D'Alphabetiséierung soll op Lëtzebuergesch geschéien, déi Sprooch, déi all d'Kanner vereenegt. Mir wëlle Franséisch zur éischer Friemsprooch maachen, fir datt Kanner déi lëtzebuergesch schwätze méi liicht franséisch léieren, a Kanner mat romanescher Mammesprooch besser viru kommen. Däitsch gëtt dann als zweet Friemsprooch geléiert.

Eng Gesellschaft miesst sech dorun, wéi se mat hire Kanner ëmgeet. Vill ze laang huet d'**Schoul** hir Roll opginn, d'Chancëgläichheet ofzesécheren. Am Géigendeel! An de leschten drësseg Joer huet d'Schoul dozou bäigedroen, déi sozial Ongläichheeten ze verstärken. D'Zuel vun de Schoulofbrieche wiest zënter 2009 an haut hält méi wéi all zéngt Kand mat 16-17 Joer am Lycée op. déi Lénk wäerten an d'Zukunft vun de Kanner investéieren. Mir wëllen eng Schoul fir all Kand, déi op engem gemeinsame Schoultyp baséiert. Dëse Schoulmodell erlaabt et de Kanner, vum Cycle 1 bis zum Enn vun der Schoulpflicht zesummen ze léieren, ouni no Leeschtunge getrennt ze ginn. D'Léiermethode mussen un d'Bedierfnesser vun de Kanner ugepasst sinn an all Kand a sengem Rhythmus begleeten.

D'**Europäesch Unioun** ass an der Kris. Si huet sech de Finanzmäert an de multinationale Konzernner ënnerworfen. D'Spuerpolitiken erstécken d'Demokratie. Wéi gi mer Europa eng nei Basis? déi Lénk setzen sech dofir an, déi neoliberal Obsessioun ze stoppen. Mir wäerten eis besonnesch dofir asetzen, datt den „Europäesche Stabilitéitsmechanismus“ ofgeschaaft gëtt, dee laanscht d'Vertrag geschaf gouf fir d'EU-Parlament ze ëmgoen. Och de „Fiskalpakt“ wëlle mer annulléieren, grad wéi all aner Moosnamen déi d'Länner zum éiwege Verzicht veruerteelen.

D'**Fräihandels-Accorde** wéi CETA
notzen eenzeg an eleng de Profitter
vun de multinationale Betriber.
Zesumme mat anere Länner
oder Regiounen muss Lëtzebuerg
d'Ënnerschrëft vun neien Accorden
duerch d'EU blockéieren.

Lëtzebuerg muss ophalen, all Fortschritt a Richtung
Steierharmoniséierung an der EU ze blockéieren.
Andeem se all Harmoniséierung vun de Steieren
ofleent, dreift d'Regierung d'Steierkonkurrenz
tëschent den EU-Länner un, zu Gonschte vun de
multinationale Konzernern an de Superräicher.
**Lëtzebuerg muss och progressiv aus de
Finanzaktivitéiten erausklammen, déi op Steuerflucht
an anere schiedlechen a riskante Praktiken baséieren,
wéi z. B. intransparent Fongen.** Mir müssen eis
Ofhängegkeet vum Finanzsektor ofbauen, d'Éier
vun eisem Land am Ausland erëm hierstellen an eis
virbereeden op e komplette Réckzuch aus deenen
Aktivitéiten, déi ënnert internationalem Drock stinn.

De Wee fir

Verännerung

opmaachen!

Et ass net den Ament fir ze resignéieren. Wa mer d'Saachen ännere wëllen, musse mer Entscheidungen huelen. Amplaz d'Spekulanten an d'Geschäftemécher zu Lëtzebuerg d'Gesetzer maachen ze loossen, mussen d'Intressen vun der grousser Majoritéit sech duerchsetzen. Amplaz d'Ëmwelt ëmmer méi auszepressen, muss de Schutz vun den Ekosystemer virgoen. Amplaz lëtzebuergesch, immigréiert a grenzgängesch Beschäftegter géinteneen auszespillen, musse mer d'Solidaritéit erëm liewen. Net alles ass ze kafen an ze verkafen. Eis Liewe si méi wäert wéi hir Profitter.

Déi sozial Geschicht vun eisem Land beweist et: de Fortschrëtt ass net duerch d'Taktéiere vu Beruffspolitiker komm, déi just un hir Carrière denken. Déi engagéiert Aarbechter, déi di éischt Gewerkschafte gegrënnt hunn, d'Feministinnen, déi patriarchalesch Zwäng iwwerwonnen hunn, d'Resistenzler géint Faschismus a Rassismus, d'Beweeegung vu Jonker fir hir Rechter an hir Autonomie ... Dat sinn d'Kämpf an d'Engagement, déi d'Geschicht vun eisem Land markéiert hunn an ouni déi näischt e Sënn ergëtt. Och muer wäert de soziale Fortschrëtt net vum Himmel falen. Et muss fir d'Verännerung gehandelt a gekämpft ginn.

Nëmmen déi di fir eppes kämpfen, kënnen gewonnen. D'Kandidatinnen a Kandidate vun déi Lénk wäerte sech a setze fir ee Programm vu sozialer Gerechtegkeet, ekologeschem Plangen an demokratescher Erneuerung. Si maachen dat jiddereen op senger Plaz – op der Aarbecht oder beim Studium, an de Stied an Dierfer, an der Chamber.

D'Kandidatinnen a Kandidate vun déi Lénk si Leit wéi Dir. Leit déi schaffen, hir Steiere bezuelen an eng besser Welt fir hir Kanner wëllen. Männer a Fraen, déi net akzeptéiere kënnen, datt zu Lëtzebuerg all fënneft Kand an Aarmut opwiisst an d'Ongläichheeten ëmmer méi grouss ginn. Biergerinnen a Bierger, déi wëllen datt hiert Land dozou bäidréit, d'Erausforderungen ze packen déi sech der Mënschheet stellen. Dir kënn op si zielen an op hiren Engagement fir déi Verännerung, déi mir virschloen.

Allzelaang war eist Land Spillball vun de Finanzoligarchien a vum Grousskapital. **Et ass Zäit, ee gerecht a solidarescht Land opzebauen.** Mir setzen op d'kollektiv Intelligenz vu senge Mënschen, fir d'Erausforderunge vun eiser Zäit ze meeschten. **All Stëmm wäert zielen.**

2018.dei-lenk.lu